Historische Drukkerij Turnhout

Nieuwsbrief

nummer 63 maart 2011

Deze nieuwsbrief staat bijna geheel in het teken van de nadruk van de "Gazette van Antwerpen" van 28 mei 1790 waarover we vorige maand al melding maakten. Nu deze krant en het boekje voor Erfgoeddag afgewerkt is werken we volop aan de krant voor ons vijf-jarig bestaan. Volgende nieuwsbrief krijgt u trouwens een foto-reportage over de vijf-jarige werking van de Historische Drukkerij.

Een terugblik naar de negentiende eeuw…

Herdruk "Gazette van Antwerpen"

Vorige maand vertelden we jullie dat we tijdens het verschijnen van de nieuwsbrief nog volop bezig waren aan de realisatie van de exacte herdruk van de "Gazette van Antwerpen" van 28 mei 1790. We stelden alles in het werk om dit nog tegen het openingsweekend dat erop volgde afgewerkt te krijgen, wat ook lukte. Het bericht hierover in "De Zondag" bracht vele bezoekers naar de Historische Drukkerij die allen sterk geïnteresseerd waren en dan ook met een gratis exemplaar huiswaarts keerden. In deze nieuwsbrief vertellen we jullie iets meer over de achtergrond van deze krant.

De krant waarvan we een herdruk maakten geeft een verslag van het oprichten van een "Standaert der Vryheid' op 14 mei 1790 in Tielen. De reden van deze feestelijkheden was de viering van de patriotten die op 24 oktober van het voorgaande jaar de Oostenrijkers verdreven hadden. Een beschrijving van deze "Slag van Tielen" wordt eveneens in deze krant verhaald.

Herdruk met drukvorm op de Stanhope-pers.

De tekst van de krant werd exact volgens het origineel herzet en gedrukt in een oplage van 1000 exemplaren. 550 afdrukken zijn bestemd voor de leden van de Geschiedkundige Kring "Taxandria" die deze als bijlage in het volgende nummer van "Taxandria-nieuws" zullen vinden. De overige exemplaren worden gratis aan de bezoekers van de Historische Drukkerij verdeeld.

Houten letters

De Historische Drukkerij bezit een uitgebreide collectie houten letters. Jammer genoeg waren deze wegens plaatsgebrek opgeborgen in dozen. Dit zorgde ervoor dat we helemaal geen beeld hadden van wat er nu precies in de collectie aanwezig is.

Door de aanschaf van een oude, 114 laden tellende, 'clichékast' van Brepols, konden we eindelijk de houten letters een definitieve plaats in de collectie bieden.

De letters zitten ondertussen in de laden, een volgende stap is nadenken hoe we deze zullen inventariseren.

Tijdsbeeld van de krant…

Tijdens het bewind van Jozef II (1780-1790), heeft de wrijving tussen het Oostenrijks absolutisme en het oude particularisme van onze steden en gewesten bloedige botsingen veroorzaakt. Als overtuigd aanhanger van de Verlichting trachtte hij een aantal hervormingen op te dringen, die hevige reacties uitlokten. Hij trof een aantal maatregelen teneinde de kerk aan de staat te onderwerpen, gaf ons een nieuwe bestuurlijke indeling en reorganiseerde de rechtsbedeling.
Twee groepen met een geheel verschillend programma leidden het verzet tegen Jozef II. De kleinste, tevens meest actieve vleugel der zgn. Patriotten, had aan het hoofd de Brusselse advocaat Vonck, die wel met de meeste hervormingen akkoord ging, maar het absolutisme van de keizer wou fnuiken. De meerderheid, bestaande uit de zgn. Statisten, werd aangevoerd door Van der Noot en wenste de terugkeer naar de voormalige toestanden en het herstel van de macht der Staten.
De patriotten onder de militaire leiding van Van der Meersch, behaalden met een in Breda verzameld leger, in 1789, een overwinning op de Oostenrijkers te Turnhout. Nauwelijks hadden de overwinnaars hun intrede gedaan in het bevrijde Brussel, of de meningsverschillen tussen Statisten en Vonckisten of progressisten, betreffende de inrichting van de nieuwe staat, kwamen scherp aan het licht. Op 11 januari 1790 werden de "Verenigde Belgische Staten" voor onafhankelijk verklaard, waarbij het programma van de conservatieve Van der Noot, bijgestaan door kanunnik Van Eupen, over de gehele lijn zegevierde. De strijd tussen Vonckisten en Statisten ondermijnde evenwel zeer snel de leefbaarheid van de jonge staat, die bovendien door onbekwamen werd bestuurd. De opvolger van Jozef II, keizer Leopold II, behaalde met zijn troepen een gemakkelijke zegepraal op de slecht georganiseerde Statisten. Nog voor het einde van 1790 waren de Zuidelijke Nederlanden onder de Oostenrijkse hoede weergekeerd. Enkele maanden na de beteugeling van de Brabantse Omwenteling herstelden de Oostenrijkse legers hier de oude orde. Slechts voor enkele maanden, want de legerscharen van de Franse Revolutie zullen zich weldra aan onze zuidelijke grenzen vertonen. Wij kwamen ingevolge de slag bij Jemappes (6 november 1792) in Franse handen.

Uit: Beschavingsgeschiedenis van België, Prof. Dr. Theo Luykx, Heideland Hasselt, 1966

Onder : detail van de hoofding van de originele krant.

1790. GAZETTE N°. 43
VAN ANTWERPEN

MET PERMISSIE VAN DE HOOGMOGENDE
HEEREN STAETEN VAN BRABANT.

VRYDAG 28 MEY.

VENETIEN 12 Mey.
Men heeft van *Constantinopelen* de volgende Staets-berigten tot den 1ste April toe: Ingevolge de orders van den Grooten Sultan, heeft den Capitan-Pacha alle de Tusmannen der vremde Ministers doen

Vifir, schielyk was gestorven aen de gevolgen van vergift. Dien ouden Staets en Oorlogsman was vast gezind voor den Peys, zoo dat zyne dood den Oorlog kan verlengen.
Zyne Excellentie *Gradenico* is door den

Volgend weekend, 26 en 27 maart,
is de Historische Drukkerij open tussen 13 en 17 uur.
Steenweg op Mol 84,
2300 Turnhout

Gezocht: vrijwilligers

De Historische Drukkerij blijft stevig verder werken aan de toekomst. Wij gaan voor groei, maar dat is enkel mogelijk met een uitgebreider vrijwilligersploeg. Enkel op deze manier kunnen plannen verder uitgewerkt, verstevigd en gerealiseerd worden.

Heb jij interesse in het grafische verleden? Ben je niet bang om bezoekers op een aangename manier deze boeiende geschiedenis te vertellen?
Of wil je de werking van de Historische Drukkerij ondersteunen en bijvoorbeeld de balie bemannen (m/v) gedurende één dag of één weekend per maand?
Dan ben jij diegene die wij graag in ons vrijwilligersteam opnemen.

Interesse? Neem dan contact op met Herwig via volgend mailadres:
info@historischedrukkerij.be

Bezoek de tentoonstelling !

Openingsweekends 2011

26 en 27 maart
30 april / 1 mei (erfgoeddag)
28 en 29 mei
25 en 26 juni
30 en 31 juli
27 en 28 augustus
24 en 25 september
22 en 23 oktober
26 en 27 november

Telkens open van 13 tot 17 uur.
Vrije toegang

HISTORISCHE DRUKKERIJ TURNHOUT
Steenweg op Mol 84 – 2300 Turnhout
Telefoon: +32 (0) 14 42 00 34
e-mail: info@historischedrukkerij.be
www.historischedrukkerij.be